KavikulaguruKalidas Sanskrit University

University established by State Government of Maharashtra and UGC Recognized u/s 2f and 12B

Ramtek Office : Administrative Building, Mauda Road, Ramtek - 441106, Dist.Nagpur

Nagpur Office: 05th Floor, NIT Commercial Complex, Near Morebhavan, Sitabuldi, Nagpur 44001

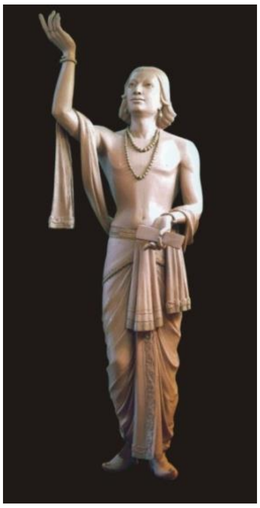

सर्वज्ञस्य त्रिभुवनगुरोरिन्दुमौलेः प्रसादात् तिष्ठन्त्यन्ये मुकुलितकरा यस्य वैदर्भरीतिः ।

ख्यातो लोके निरुपमगुणः शेखरो यः कवीनां स प्राणैषीदिदमभिनवं मेघदूतं वसन्तः ।।

Diploma in Sanskrit Agma

Course Curriculum (Syllabus)

Approved by the Academic Council Meeting No. 01/2013, Item no. 14, Dt. 01.06.2013

(Onwards 2013-2014)

Name of the Course	**Diploma in Sanskrit Agma**
Name of the Faculty	**Faculty of Sanskrit tatha Sanskritetara Bhasha**
Examination Type	Annual
Course Duration	01 year
Total Credits	No Credit System
Eligibility	SSC or Its Equivalent or Sanskrit Pravesha Diploma of KKSU

Year	Internal		Theory		Other		Total		Credits	Remarks
	Max	Passing	Max	Passing	Max	Passing	Max	Passing		
First Year	25	09	175	61	0	0	200	70	--	--

Curriculum Charges :(NET copy Rs.30/-)

(Print Copy Rs. 7/- per page)

Name of the Course	**Diploma in Sanskrit Agam**
Name of the Faculty	**Faculty of Sanskrit tathaSanskritetaraBhasha**
Examination Type	Annual
Course Duration	01 year
Total Credits	No Credit System
Eligibility	SSC or Sanskrit Pravesha of KKSU

Paper Code	Paper Tital	Internal (Pr/Desr /Viva/Oral/ Test/Sessional etc.) A	Theory B	Other C	Subject Total (in case of joint passing) A+B+C	No. Credits (if Credit

		Max	Passing	Max	Passing	Max	Passing	Max	Passing	System is applicable)
DSAGAM1-I-01	Bhasharachna& Literature	-	-	100	35	-	-	100	35	---
DSAGAM1-I-02	Vyakarana	25	09	75	26	-	-	100	35	---
Final Total		25	09	175	61	-	-	200	70	---

Sanskrit Agama

Syllabus

Eligibility - The candidate must have passed the 10th Std. examination of Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education of an Examination recognized as equivalent or passed 'Sanskrit Pravesha' exam of KKSU and completed 15 years of age.

Medium - Sanskrit, Marathi, Hindi, English

Duration - 1 year

Total Marks - 200 (2 papers each carrying 100 marks)

Paper I **Bhasharachana and Literature** **100 Marks**

1) Karakaparichaya 30 Marks
2) Nibandharachana 10 Marks
3) ApathitaGadya 10 Marks
4) Neetishatakam (Selected Shlokas 30) 30 Marks
5) Granthaparichaya- Vedas, Puranani, Upnishad, Ramayanam, Mahabharatam, Bhagawadgeeta 20 Marks
Kaviparichaya - Kalidas, Bhasa, Bhanbhatta, Bhartuhari, Bharavi, Bhavabhuti, Pradnyabharati
Dr. S. R. Varnekar, Mahakavi Shri. V. T. Shewade

Paper II **Vyakarana** **100 Marks**

1) Shabdarupavali (For memorization) 20 Marks
Ram, Hari, Bhanu, Mala, Mati, Nadi, Dhenu, Jnana, Vari, Payas, Madhu, Asmad, Yushmad, Tad, Kim, Yad
(Roopchandrika, ChoukhambaPrakashan, Varanasi)
2) Dhaturupavali (For memorization) 20 Marks
Bhu, Nam, Gam, Ram, Nash, Vish, Kath
(Roopchandrika -ChoukhambaPrakashan Varanasi)
3) Sanskrit VagvilasDwititiya Mudra - Published by KavikulaguruKalidasa Sanskrit University, Ramtek 35 Marks
4) Oral examination on Paper I & II (viva-voce) 25 Marks

आगम

आगम (प्रथम प्रश्नपत्र)

नीतिशतकम् (निवडक 30 श्लोक)

लभेतसिकतासुतैलमपि यत्नतः पीडयन्

पिबेच्च मृगतृष्णिकासुसलिलंपिपासार्दितः।
कदाचिदपिपर्यटञ्छशविषाणमासादयत्
नतुप्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तमाराधयेत् ।।1।।

शिरः शार्वस्वर्गात्पशुपतिशिरस्तः क्षितिधरं
गिरीन्द्रादुत्तुङ्गादवनिमवनश्च जलधिम् ।
धोऽधो गङगेयंपदमुपगतास्तोंकमथवा
तदेकभ्रष्टानांभवतिविनिपातः शतमुखः।।2।।

तस्योवारयितुंजलेनहुतभुक्छत्रेणसूर्यातपो
यगेन्द्रो निशिताङ्कशेन समदोदण्डेनगोगर्दभौ।
व्याधिर्भेषजसंग्रहैश्ववविविधैर्मन्त्रप्रयोगौर्विषं
सर्वस्यौषधमस्ति शास्त्रविहितंमूर्खस्य नास्त्यौषधम् ।।3।।

केयूरा न विभूषयन्तिपुरुषंहारा न चन्द्रोज्ज्वला
नस्नानं न विलेपनं न कुसुमनालकृतामूर्धजाः।
वाण्येकासनलंकरोतिपुरुषं या संस्कृता धार्यते
श्रीयन्ते खलुभूषणानिसततंवाग्भूषणंभूषणम् ।।4 ।।

विद्यानामनरस्य रूपमधिकंप्रच्छन्नगुप्तं धन
विद्याभोगकरी यशः सुखकरीविद्यागुरूणांगुरूः ।
विद्याबन्धुजनोविदेशगमनेविद्यापरदैवतं
विद्याराजसुपूज्यते न हि धनंविद्याविहीनः पशुः।।5।।

सिहः शिशुरपिनिपततिमदमलिनकपोलभित्तिषुगजेषु ।
प्रकृतिरियंसत्त्ववतां न खलुवयस्तेजसोहेतुः ।।6।।

यस्यास्तिवित्तं स नरः कुलीनः
सपण्डितः स श्रुतवान्गुणज्ञः।
स एव वक्ता स च दर्शनीयः
सर्वेगुणाः काञ्चनमाश्रयन्ति।।7।।

दानंभोगोनाशस्तिस्रोगतयोभवन्तिवित्तस्य।
यो न ददाति न भुङ्क्ते तस्य तृतीयागतिर्भवति ।।8।।

राजन्दुधुक्षसि यदि क्षितिधेनुमतां
तेनाद्य वत्समिवलोकमिमंपुषाण ।
तस्मिंश्चसम्यगनिशंपरिपोष्यमाणे
नानाफलैः फलतिकल्पलतेवभूमिः।।9।।

दुर्जनः परिहर्तव्योविद्ययाऽलङ्कृतोऽपि सन् ।
मणिनाभूषितः सर्पकिमसौ न भयङ्करः ।।10।।

मौनान्मूकः प्रवचनपटुर्वातलोजल्पको वा
धृष्टः पार्श्वेभवति च तथादूरतोऽप्यप्रगल्भः ।
क्षान्त्याभीरूर्यदि न सहतेप्रायशोनाभिजातः
सेवाधर्मः परमगहनो योगिनामप्यगम्यः ।। 11 ।।

आरम्भगुर्वी क्षयिणीक्रमेण
लघ्वीपुरावृध्दिमती च पश्चात् ।
दिनस्य पूर्वार्धपरार्धभिन्ना
छायेवमैत्री खलसज्जनानाम् ।। 12 ।।

वाञ्छासज्जनसंगमेपरगुणेप्रीतिर्गुरौनम्रता
विद्यायांव्यसनंस्वयनंस्वयोषितिरतिर्लोकापवादाद्भम्
भक्तिः शूलिनि शक्तिरात्मदमनेसंसर्गमुक्तिः खले
एते येषुवसन्तिनिर्मलगुणास्तेभ्योमहद्भयोः नमः ।। 13 ।।

भवन्तिनम्रास्तरवफलोद्गमैः
नवाम्बुभिर्भूरिविलम्बिनो घनाः ।
अनुद्धताः सत्पुरूषाः समृद्धिभिः
स्वभाव एवैषपरोपकारिणाम् ।। 14 ।।

सोत्र श्रुतेनैव न कुण्डलेन
दानेनपाणिर्नतु कङ्कणेन ।
विभातिकार्य करूणापराणां
परोपकारेण न चन्दनेन ।। 15 ।।

एतेसत्पुरूषाः परार्थघटकास्वार्थपरित्यज्य ये
सामान्यास्तुपरार्थमुद्यमभृतः स्वार्थाविरोधेन ये ।
तेऽमीमानुषराक्षसाः परहितंस्वार्थाय निघ्नन्ति ये
येतु घ्नन्तिनिरर्थकंपराहितंते के न जानीमहे ।।16 ।।

धापान्निवारयति योजयतेहिताय
गुह्य निगूहतिगुणान् प्रकटीकरोति ।
आपद्गतंन चजहातिददातिकाले
सन्मित्रलक्षणमिदंप्रवदन्तिसन्तः ।।17 ।।

क्षीरेणात्मगतोदकाय हिगुणादत्ताः पुराते ऽखिलाः
क्षीरेतापमवेक्ष्य तेनपयसास्वात्मा कृशानौहुतः ।
गन्तुपावकमुन्मनस्तदभवद्दृष्ट्वातुमित्रापदं
युक्ततेनजलेन शाम्यतिसतांमैत्रीपुनस्त्वीदृशी ।। 18 ।।

मनसिवचसिकायेपुण्यपीयूषपूर्णास्
त्रिभुवनमुपकारश्रेणिभिः प्रीणयन्तः ।

परगुणपरमाणून्पर्वतीकृत्य नित्यं
निजहृदिविकसन्तसन्ति कियन्तः ।।19।।

प्रारभ्यते न खलुविघ्नभयेननीचैः
प्रारभ्य विघ्नविहताविरमन्ति मध्याः ।
विघ्नैपुनः पुनरपिप्रतिहन्यमानाः ।
प्रारभ्य उत्तमगुणाः न परित्यजन्ति ।।20।।

क्वचिद्भुमौ शय्याक्वचिदपि च पर्यङ्कश्यनः
क्वचिच्छाकाहारः क्वचिदपि च शाल्योदनरूचिः ।
क्वचित्कन्धाधारीक्वचिदपि च दिव्याम्बरधरो
मनस्वीकार्यार्थीगणयति न दुःखंन चसुखम् ।।21।।

निन्दन्तुनीतिनिपुणा यदि वा स्तुवन्तु
लक्ष्मीः समाविशतुगच्छतु वा यथेष्टम् ।
अद्यैव वा मरणमस्तु युगान्ते वा
न्याय्यात्पथः प्रविचलनितपदं न धीराः ।।22।।

ऐश्वर्यस्य विभूषणंसुजनता शौर्यस्य वाक्संयमो
ज्ञानस्योपशमः शमस्य विनयोवित्तस्य पात्रे व्ययः ।
अक्रोधस्तपसः क्षमाप्रभवितुर्धर्मस्य निर्व्याजता
सर्वेषामपिसर्वकारणमिदं शीलंपरंभूषणम् ।।23।।

नेता यस्य बृहस्पतिःप्रहरणंवज्रंसुराः सैनिकाः
स्वर्गोदुर्गमनुग्रहः खलुहरेरैरावणेवारणः।
इत्याश्चर्यबलान्वितोऽपिबलभिद् भग्नः परैः संगरे
तद् युक्तंननुदैवमेव शरणं धिग् धिग् वृथापौरुषम् ।।24।।

खल्वाटोदिवसेश्वरस्य किरणैः संतापितोमस्तके
वाञ्छन् देशामनातपंविधिवशाद्, बिल्वस्य मूलंगगतः
तत्राप्यस्य महाफलेन पता भग्नंसशब्दंशिरः
प्रायोगच्छति यत्र भाग्यरहितस्तत्रैव यान्त्यापदः।।25।।

ब्रह्मा येनकुलालवन्नियमितोब्रह्माण्डभाण्डोदरे
विष्णुयेनदशावतारगहने क्षिप्तोमहासंकटे ।
रुद्रो येनकपालपाणिपुटकेभिक्षाटनकारितः
सूर्योभ्राम्यतिनित्यमेवगगनेतस्मैनमः कर्मणे ।।26।।

नैवाकृतिः फलतिनैवकुलं न शीलं
विद्यापिनैवन च यत्नकृतापिसेवा ।
भाग्यानिपूर्वतपसाकिलसंचितानि
कालेफलन्तिपुरुषस्य यथैव वृक्षाः ।।27।।

जाडयं धियोहरतिसिञ्चतिवाचिसतं
मानोन्नतिंदिशतिपापमपाकरोति ।
चेतः प्रसादयतिदिक्षुतनोतिकीर्ति
सत्सङ्गतिः कथय किं न करोतिपुंसां ।। 28 ।।

येषां न विद्या न तपो न दानं
ज्ञानं न शीलं न गुणो न धर्मः ।
तेमर्त्यलोकेभुविभारभूताः
मनुष्यरूपेणमृगाश्चरन्ति ।। 29 ।।

आगम (प्रथम प्रश्नपत्र)
नीतीशतकम् (निवडक 30 श्लोक)
लभेतसिकतासुतैलमपि यत्नतः पीडयन
पिब्बेच्च मृगतृश्णिकासुसलिलंपिपासार्दीतः।
कदाचिदपिपर्यटञ्छशविषाणमासादयत्
नतुप्रतिनिविष्टमुर्खजनचित्तमाराधयेत्।। 1।।

शिरःशार्वस्वर्गात्पशुपतिशिरस्तः षितिधरं
गिरीन्द्रादुत्तङ्गादवनिमवनश्चजलधिम्।
धोऽधो गङ्गेयंपदमुपगतास्तोंकमथवा
तदैकभ्रष्टानांभवतिविनिपातः शतमुखः।।
तस्योवारयितुंजलेनहुतभुक्छत्रेणसूर्योतपो
यगेन्दो निशिताङ्कशेन समदोदण्डेनगोगर्दभो।
व्याधिर्भेषजसंग्र